

ERDÉLY

HONISMERTETŐ FOLYÓÍRAT.

1. szám
1892.

KIADJA AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET.

268. sz.
1914.

Az erdélyi fürdők fejlesztéséről.

Valahányszor kifejezésre jut annak az igazságnak megállapítása, hogy a természeti szépségek övezte erdélyi fürdők és varázserejű gyógyforrásaik minő mérhetetlen kincset rejtnek magukban kiaknazatlanul, eltűnődik az ember s feleletre várván kérdezi önmagától: önszámítás-e, avagy valóban hisszük-e ezekben a természetadta rejtett kincsekben? Mert hogyan képzelhető ez valóságnak ma, amikor az emberi elme edzeit ébersége szinte képzeletet meghaladó energiával és leleményességgel fürkészi ki az eredményt hozó gazdálkodás legképtelenebb tajtáit, hogy ugyanekkor milliókat érő kincs heverne úgyszólván egészen parlagon?

Ezek a gondolatok vetődnek fel mindannyiszor, amikor az erdélyi fürdő és ásványvíz ügyvel bárminő vonatkozásban is foglalkozunk. E sorok annak a célnak érdekében íródnak, mely hívatva van az erdélyi természeti kincsekről való ábrándjainkat a valósághoz egy lépéssel közelebb vinni, azt vagy foszlányokra tépni, vagy valóra váltani.

Tagadhatatlan, hogy az erdélyi fürdők alig 1—2 évtizeddel ezelőtt hazánk részéről, de főként a szomszéd Románia részéről számottevő keresettségben részesültek. Az akkori idők viszonyait felölelő különféle természetű jelentések főleg a közlekedésügy megjavításától vártak jelentősebb eredményeket. A magyar s így az erdélyrészi vasúti vonalak állandó kiépülése s a kényelmesebb utazást biztosító forgalmi javítások alaposan rácafolnak arra, mintha ettől a tényezőtől kellett volna e téren minden jót remélnünk s egyben beigazolást nyerhet az is, hogy a remélt eredmények elmaradása más okokon alapszik.

Mert minő volt a helyzet akkor és minő az most? Következésem alapjául sajnosan nélkülözöm a hivatalos számadatokat, de igazam mellett fog szólni minden az erdélyi fürdőügyi viszonyokkal ismerős tapasztalása. Régen, különösen a romániai határszélhez közelebb eső fürdőhelyeken (Előpaták, Kovászna, Tusnád, Borszék) szinte dominált a romániai fürdőző. Ezzel szemben az 1912. évben a Kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara pontos számközlései szerint az idény alatt az általa feltüntetett 17 fürdőhelyen a romániai állandó és futó vendégek száma csak 1445. Majdnem hasonló mérvű a belföldi vendégek látogatottságában mutatkozó csökkenés is. A számadatoknak egymás mellé való állításából azonban korántsem állapítható meg a visszafejlődés abban a mértékben, mint a

hogyan a valóságban van. Az utolsó években ugyanis különösen Vizakna, de Szováta is olyannyira fellendült, hogy az erdélyi fürdőző közönség egy nagy része rájuk esik, a többi nagy számban levő fürdőhelyek látogatottságának rovására. Feladatunk pedig éppen odairányul, hogy a visszafejlődésben levő fürdőhelyek érdekeit tartva szem előtt, kíséreljük meg a fellendülés módjának kifürkészését.

Azzal, hogy az erdélyi fürdő-élet terén való pangás legfőbb okára reámutatunk, nem csélekszünk újat, mert hiszen általánosan tudott dolog, hogy a legsúlyosabb hiba az, hogy az erdélyi fürdőhelyek nagy részének fejlődése nem tartott lépést a mai kor napról-napra emelkedő igényeivel, ami már egymagában is — relative tekintve a dolgot — visszafejlődést jelent, de meglévő berendezéseik elhanyagolásával abszolút visszafejlődést is mutatnak. Nem kell-e tehát természetes, bár sajnálatos következménynek tartanunk az egyre csökkenő s helyenként már minimális látogatottságot. Pedig ha alaposan számot vetünk azzal a helyzettel, mely az erdélyi fürdőhelyeknek a meglévő viszonyok folytán kijelöltetett, meg kell állapítanunk azok látogatottságát. S éppen ez a belátás követeli meg a megjavulás iránt való komoly cselekedeteket. Ezeknek megjelölésére és végrehajtására mindenkifelett a legalkalmasabb az Erdélyi Kárpát-Egyesület, mely elé tisztelettel terjesztem alábbi javaslatomat.

A fürdőügyek intenzív és minden irányú intézésére, e téren való kezdeményezésére és végrehajtásra az E. K. E. fürdőügyi osztálya hatáskörébe, illetőleg munkaprogrammjául lüktetessenek ki az alábbiak:

Az E. K. E. fürdőügyi osztálya az erdélyi fürdők anyagi és erkölcsi érdekeit a megalkotandó szabályzatok szerint szolgálná úgy, amint azt az adott körülmények, szerzett tapasztalatok és belátás parancsolja. A fürdőügyi osztály működésének közelebbi programja a fürdőügyek *egyöntetű* és *központi* kezelésből indulna ki.

A fürdőügyi osztály irodája volna hivatva az alábbiakra:

Az osztály alább megjelölendő bevételeiből intézné és fedezné az erdélyi fürdők praktikus és széleskörű reklámozásait — egyöntetűen.

A reklámozásnak egyelőre ezen módjai volnának legcélravezetőbbek. Művészi kivitelű és az összes erdélyi fürdőhelyeket feltűntető plakátok helyezendők el az országban, főleg azonban az egész Balkánon. E plakátok leglényegesebb szövegezése arra hívná fel a figyelmet, hogy az erdélyi fürdők vagy ásványvizek bármelyike iránt érdeklődő *részletes* felvilágosítást és útmutatást nyerhet az E. K. E. fürdőügyi osztályától. Nem lehet kétség aziránt, hogy alkalmas módon sikerülne visszaszerezni fürdőinknek nemcsak a régi romániai fürdőző közönséget, de számukat jelentékenyen lehetne gyarapítani, egy az egész Balkánra kiterjedő propagandával. E remény jogosultságát igazolja az, hogy az erdélyi fürdőknek Romániában való sok tekintetben felettébb előnyös — bár újabban csökkenő — hírnevét eredményesen lehet kihasználni az intenzív propaganda fejlesztésével párhuzamosan végzendő fürdő-fejlesztési akcióval. Az erdélyi fürdőket földrajzi fekvése és vasúti összeköt-

tetése a látogatottság szempontjából sok tekintetben Romániára utalja. Mert pl. amíg Budapestről Tusnádig a legrövidebben is csak közel 24 órai egyhuzamban való utazással lehet eljutni, addig Bukarestből ugyanoda nem egészen tíz órás utazás szükséges. Ez az arány áll — sok esetben még hátránysabbban — az ország többi városaira, vagy Erdély más fürdőhelyére nézve is. Az erdélyi fürdőknek a Balkánról való megközelítése felette könnyű és kedvező a három (verestoronyi, predeáli és gyimesi) vasútvonal által. Még más körülmények is az erdélyi fürdőkre utalják a balkáni lakókat. A Balkánon ugyanis nagyon kevés a fürdőhelyek száma. Ilyenek leginkább Romániában vannak, de ezekhez nincsenek a náluk is »borvíz«-nek ismert kitűnő gyógyvíz források. Ezek a telepek tehát inkább csak üdülőhelyek s keletkezésük is csak újabb keletű. Legnagyobb hibájuk ezeknek a fürdőhelyeknek, hogy szerfelett drágák. Sinaia, mely igaz ugyan, hogy a román királyi család és előkelőségek nyaraló helye, de páratlanul drága. A drágaság a romániai fürdőkön különben általános. Mindezek a tények igazolják ama törekvés helyességét, hogy az erdélyi fürdők reklámozásának főleg a Balkán felé kell irányulniok.

Emellett természetesen hazánkban is kellő mértékben végzendő a reklámozás, ami azonban más irányban folytatandó nagyobb eréllyel. Igen célravezetőnek mutatkozik az a mód, hogy fürdőorvosok, nevezetesebb balneologusaink a fürdőügyi osztály rendezésében kulturális vagy társadalmi egyesületek kebelében az ország valamennyi nagyobb városában velített képekkel kísért előadásokban ismertetnék Erdély természeti szépségeit, fürdőhelyeit, ásványvizeit és ezek gyógyhatásait. Egészen bizonyos, hogy egy-egy ilyen felolvasás növelné azokat az érdeklődőket, akik a fürdőügyi osztályhoz akár nyaralás, akár gyógykezelés, vagy turista utazás okából fordulnának útbaigazításért. Gondoljunk csak arra, hogy hány ember él szerte a hazában, aki beútatja a nyugati államokat anélkül, hogy útja csak egyszer is Erdélybe a csodaszép tájak megismeréséhez vezetett volna. Gondoljunk arra, hogy hazarészünknek hány íthonról elszakadt fia él tőlünk távol, aki bizonyára nem egyszer regélt családja körében gyermekeinek, vagy társaságban barátainak szülőföldje csodásan szép tájairól. Nem valószínű-e, hogy ezeknek a lelkében fel lehet a hajlandóságot kelteni egy-egy ilyen előadással az ismeretlen hazarész vagy az elhagyott gyűlöföld meglekintésére. Különösen sikerülhet ez akkor, ha ebben más tényezők is közrehatnak. Ilyen tényezőnek gondoljuk mi azt, hogy lesz egy jól szervezett iroda, mely a kérézősködőnek nemcsak gondosan összeállított programot ad terve keresztülvitelére, azok sokfélesége szerint, hanem a nyaraló vagy utazó mindenhol felleli ennek az irodának fiókjait s élvezheti annak útbaigazításait.

A fürdőügyi osztálynak egyik első dolga lehet: biztosítani az erdélyi fürdőket meglátogatni akarókat, ha nem is kedvezményes, de mindenesetre körutazási jegyeket, úgy amint azt akár a balatonai vagy tátrai utazásnál igénybe lehet venni.

Az iroda vezetésében, főleg pedig a vezetőjében megnyilatkozó leleményesség és ötlelesség feladata lenne eddig még nem létesített előnyök és kedvezmények megszerzése.

Gyakran felhangzó és komolyan latba eső vélemény az, hogy az erdélyi fürdőügynek nagy hátránya az idény túlságos rövidege, ami a jövedelmezőség terhére van. Ezen is lehet javítani legalább azzal, hogy a szokásos idény (jul. 1., aug. 30.) előtti és utáni 15—15 napon iskolák és különféle társas egyesületek figyelmét hívja fel az iroda kirándulások megtételére és vállalkozik azoknak vezetésére is. E cél szolgálataira lenne, ha a fürdőtelepek intenzív és gondos fejlesztésével kapcsolatosan olyan intézmények fognának létesíteni, amelyek lehetővé tennék az idény kiterjesztését. Így pl. fedett sétányok, jobb, esetleg fűthető lakások építése stb., miáltal az erdélyi esős és hideg időjárás okozta kellemetlenségek jelentősen csökkennének.

A megoldásra váró kérdések egész sora van még, amit okszerű vezetéssel a fürdőügyi osztály eredménnyel teljesíthet. Így főleg hatóságoknál és kormányznál eszközölhet ki olyan intézkedéseket, melyek a fürdőügy fejlesztésére előnyösen kihatnának.

A fürdők gazdasági ügyeinek központilag való intézése, mely természetesen azért azok autonómiáját nem érintené, lenne még a fürdőügyi osztály egyik olyan feladata, amivel sokat és nagyot alkothatna. Különösen sok szolgálatot tehetne azzal a fürdőügyi osztály, illetve ennek vezetősége, ha a fürdők kiépítési törekvésében akár hitelszerzéssel, akár pedig más előnyök szerzésével közreműködnék. Ennek az ügyosztálynak kezdeményezésében sok olyan ötlet válhatik valóra, amire talán még ezidőszert nem igen gondoltak, de ami annál szükségesebb és keresztülvihető. A sok közül csak azt említjük meg, hogy bizonyára könnyen lehetne a megoldásra módot találni abban a tekintetben, hogy Előpatakon villanyvilágítás létesíttessék, olyként, hogy az áram a tőle alig 9 kilométernyire fekvő Sepsiszentgyörgyről vezettessék át. Hasonlóan szolgálhatna gondolkodás tárgyául a három közel fekvő fürdőtelep: Tusnád, Bálványos és Mágmás, — esetleg a körülöttük levő községek bevonásával — közös telepről való villanyvilágítása. Gondoskodni kellene az osztálynak arról, hogy magánvállalkozás megfelelő közlekedési járművekkel bonyolítsa le a vasúti vonaltól távolabb fekvő fürdők személy és árúforgalmát. Hogy, e téren minő kedvező alkalom kínálkozik a magánvállalkozásra, arról a maroshévízi állomáson a borszéki szállítmányok után fizetett fekbérek tanúskodnak legjobban. Esetet tudok pl. arra, hogy egy nagyobb vasúti küldeményt alkalmas közlekedési eszközök hijján egy Marosvásárhelyről e célra hozatott és kibérelt tcherautóval tudták csak elszállíttatni Borszékre, miután már az árúért ezrekre rugó fekbért fizettek.

Az erdélyi fürdők ügyeinek a fent vázolt szellemben való egyöntetű kezelésében még sok minden egyéb eszme váltosítható meg eredménnyel. Társas kirándulások rendezése és a különféle szórakoztató alkalmak szerzése ma úgyszólván egészen hiányzik fürdőinkből.

A fürdőügyi osztály bevételeit véleményem szerint a legalkalmasabban alkothatnák:

A fürdőkön szokásos különféle címeken felszámított díjak mellett (gyógy, zene díj stb.) szerepelhetne még 1—2 korona

a fürdőügyi osztály, költségeinek fedezésére is. Alig akadna olyan fürdőző, aki nem szívesen juttatná azt az 1—2 koronát annak az irodának, mely neki annyi szolgálatot tesz. Ezen a címen már az első évben lehetne 30—40.000 korona bevételre számítani, amihez hozzájárúlna még az egyes fürdőkre aránylagosan kivetendő reklám költségek összege. E tekintetben is sok forrást nyithat meg még a leleményes vezetőség.

A fürdőügyi osztály, vezetésébe be kell vinni öketlen az üzleti leleményességet is, aminek hasznosan való értékesítését az ásványvíz forgalom növelésében lehet joggal remélnünk.

Észszerű üzleti organizációval az erdélyi ásványvizeknek mindenekelőtt itthon lehet és kell piacot szereznünk: jóságukkal és olcsóságukkal. Erre kiválóan jó alkalom kínálkozik ezidőszerint, amikor a Magyar ásványvízforgalmi és kiviteli rt., mely tudvalevően kezében tartja legjobb forrásainkat, felszámolásban van.

De a hazai fogyasztás növelésén kívül az exportra is kellő súlyt és gondot kell helyeznünk. Az a tévhít, mintha az erdélyi ásványvizek nem bírnák meg a vasúti vagy a hajón való szállítást, sokszorosan megcáfoltatott. Ennek lehetőségét beigazolta dr. Riegler Gusztáv egyetemi tanár, balneologus, aki Amerikába és visszaküldött ásványvizeken mutatta ki a szállíthatóságot. Magam is küldtem néhány ládát Amerikába, ami szintén kifogástalanul érkezett meg. A Magyar Ásványvízforgalmi és kiviteli rt. pedig egy egész kocsirakomány ásványvizet küldött ki Amerikába, ami ugyancsak jó állapotban érkezett oda.

A fent előadottak teszik javaslatom fontosabb részeit. Ugy érzem azonban, hogy akár egy szervezetnek, akár személyeknek munkásságát nem lehet papíron pontról-pontra előre kijelölni. Meggyőződésem, hogy a felvetett eszmék megvalósításával az erdélyi fürdők felvirágoztatása, az Erdélyi Kárpát Egyesület örök érdeme lenne.

Miklós Armand.

Abrudbányától Nagyenyedig az Érchegységen át.

Írta: Losonczy János.

A tavalyi vízes nyár után méltán várta minden túrista az ideális hosszabb gyalog túrákra alkalmas száraz időt. Sajnos, éppen az ellenkezője történt. Voltak azért derültebb napjaink is, mikor elállottak az ég esatornái. Egy ilyen verőfényes napon, augusztus 17-én délben 1 óra 15 perckor indultunk útnak hárman, e sorok írója, meg Dávid és Disselbacher tagtársak, pontosan beállított programunk, az Erdélyi Érchegység felé. A nap már leáldozóban volt, midőn vonatunk elérte Várfalvánál az Aranyos regényes szorosát és mikor Borrévet elhagyva Vidaly alá értünk, a hold ezüst tányérja is megjelent a Vidalykő hegyes szarva fölött.

A nyárutó kékes köd alakjában jelentkezett az Aranyos vize fölött. Amikor vonatunk elérkezett a Zsidovina óriás alá, ökegyelme már az igazak álmát aludta, csak hű őrzője, az Oroszlán lubickolt vígan az Aranyos holdfénytől ezüstössé vált habjaiban. Alsópodságát elhagyva, a pálya hirtelen átalakult magas vasúttá, állandóan 3–4 méter magasban kerülgetve a sziklaóriás lábait, melyeket az nyilván köztisztasági szempontból, állandóan az Aranyosban tart. 8 óra felé megérkeztünk Szolcsvára, hol a nemrég felszentelt EKE szállóban régi ismerősre találtam. 3 évvel ezelőtt a vasútépítés alkalmával az egész Szolcsván minden lakás el lévén foglalva, a mai EKE vendéglő akkori tulajdonosa, Páska bácsi (nyugodjék békével) szíves vendégszeretetét élveztük. Ezidén már az utcán kellemes (?) grammofon hangok ütötték meg füleimet (a szolcsvai szíren mulattatta magát!), mely váratlan műélvezetnek ébren kellett a végét bevárniuk. Azért reggel 3 óra már az állomáson talált, mert ettől a vonattól függött a kirándulás sikere. Azonban csak jóval 4 óra után indult el 3 óra 25 perc helyett vonatunk, melynek esőndes magányában, magunk lévén egyedül az utasok, folytattuk a félbeszakított alvást. Aranyosbányát elhagyva, a balparton feltűnedeztek a kelő nap sugaraitól megaranyozott komor bazalt kúpok. Topánfalva felé vonatunk lassan megtelt a helivásárra igyekvő oláh atyafiakkal, akik előzőleg bőven fölszerelték magukat oláh lapokkal, melyek tartalmától megkötyagosodva, igen arrogáns módon tárgyalták a dícsőséges román hadak bevonulását Bulgáriába. Szinte megváltás volt Abrudbányára érve, a várost lobogódiszben találni, annak bizonyosságául, hogy mégis Magyarországon vagyunk.

A szépen fejlődő városban kissé körülnézve, megindultunk az Abrud-patak völgyén lefelé a kincstári zúzó megtekintésére, mely hivatalos ünnep (aug. 18.) dacára is működésben volt. Engedélyt nyerve, a felügyelő vezetése mellett részletesen megtekintettük a hatalmas zúzóművet, mely mellőzve a régi szitáló készüléket, két óriási iszapoló korong működésével választja a zúzókat alól folyó vízből az úgynövezett marát, mely értékes anyagból néhány szekérre való volt szerencsénk látni. Az erőforrás, mely a zúzó, a sikló és a jelenleg felsővezetékes villamos bányavasút, valamint a község és a telep világítását ellátja, Magyarország 3 legnagyobb szívógázmotorainak egyike.

Nemsokára a verespataki völgyben találtuk magunkat. Gyorsan haladva a Detonáta ide lehordott bazalt oszlopaival szegélyezett úton, elértük az »Urfai Szentkereszt« bányát, mely azonban zárva volt. Valami nyomasztó csend ült a völgyön, melyet ritkán szakított meg egy árva stomp fakalapácsa. A régebben 200-at kitevő magánzúzó legelőbbje elnémultán, romban hever, tulajdonosa pedig ki tudja hol, talán Amerikában. 12 órakor Verespatak község bazalttal kikövezett ferde főtérén egy minket váró asztal mellé letelepedvén, kitűnő ebédhez jutottunk. Díszruhába öltözött bányászok haladtak folyton kiránduló helyük a »Kirnik« oldalán levő kincstári fenyves felé. Így ünnepies jelleget kölcsönöztek a máskülönbén egyhangú községnek. 2 órakor az összetúrt »Kirnik« oldalán

felhaladva, igen szép kristályokat gyűjtöttünk, úgyszintén egy gyerektől 10 fillérért egy jókora darab terméсарanyat (?) tartalmazó követ vettünk. Felérve a nyeregbe, egyszerre feltárult előttünk a szivárvány minden színében tündöklő nagy vár (Cetate) csodaszép boltozata. Leszállva a mély üregekbe, kuttunk dúsabb tartalmú kőzet után, ami nem egykönnyen ment, mert a Cetate nagyon kemény gránitszerű kőzetből áll, amely helyenként kénre emlékeztető erős szagot terjeszt. Összemáskálva a tűz e nagyszerű alkotását, 1 órai ottidőzés után elindultunk mai célunk: a Detonáta felé. Nem akarva egy útat kétszer járni, a Kirnik nyugati oldalán a szép Szarvaspataki (ezelőtt Kornai) műtő felett fáradságos, bár rövid úton felhagyott bányavájatok között felértünk a kincstári fenyves felső részére.

Megkerülve a Verfu Petri-t, áthaladtunk Bucsum község legfelső telepén, hol egy a Detonátáról visszatérő turista társasággal találkoztunk. Már estefelé járt az idő, mikor a Hergen (1139 m.) oldalára felkapaszkodva, megpillantottuk a két Detonátát és az előtte álló EKE turista és erdészlakot, melyet az első Citera (4 hasonló nevű hegy van ezen a tájon) mellett elhaladva, 8 óra tájban el is értünk. Az esti szürkületben is impozáns Detonáta tűzetesebb megtekintését másnapra hagyva, elfoglaltuk szobánkat, miközben megérkezett házigazdánk: Fosztó Márton erdőőr, ki mint régi ismerőst, üdvözölt, dacára az 5 évnél, mely legutolsó ifjártam óta eltelt. Kirándulásunk egyik indító oka tulajdonképpen az volt, megtudni, hogy mi igaz abból a kissé humorosnak tetsző közleményből, mely elindulásunk előtt egy héttel a budapesti és kolozsvári lapokban megjelent. A kérdéses cikkben ugyanis az volt egész komolyan közölve, hogy a Detonátát a folytonos villámcsapásoktól megóvándó, villámhárítókkal látták el. Ugyancsak az előbb említett közlemény szerint a leszakadni vágyó bazalt oszlopokat vasabroncsokkal fogják eme szándékában visszatartani az utókor számára. Kérdést intézve Fosztó úrhoz ezen praktikus intézkedéseket illetően, azt a feletétet nyertük, hogy bizony ő nem tud róla semmit. Igaz, hogy a villámcsapások elég gyakoriak lévén, a szikla egy természetes villámhárító, de az alatt a 30 év alatt, amióta ő itt van, nincs tudomása, hogy egy bazalt szál is leszakadt volna a maga egészében.

Kár, hogy a látogatók (örömmel konstatáltuk, hogy elég szép számmal messze földről, még Kolozsvárról is jönnek) a Detonátának csak a menedékház előtt látható kisebbik részét lekintik meg, látva az ott heverő szikladarabokat, megesisik a szívük a pútszlúó oszlopsorokon. Pedig ha megkerülnék a hegyet, látnák a túloldalon heverő óriási romhalmazt, melyre már fenyőerdő is nőtt, rájönnének, hogy a heverő sziklaszálak évezredes múltira tekinthetnek vissza, lévén annak az óriási ívnek maradványai, melyeknek keletkezése az »Erdély« egy régebbi számában nagyon szépen van ismertetve.

Másnap 19-én reggel felkerekedtünk mi is a bazaltoszlopok tetejére 1181 m. magasan épített Gloriette-re. A szél, mely többnyire lehetetlenné teszi a fentartózkodást, kivételesen nem alkalmatlankodott, engedte, hogy gyönyörködjünk a csodaszép kilátásban. Északkeletre a hegyrendszeren uralkodó Komor

Poenitza, nyugatra a Bihar vonulat. Előtte az élénk színekben pompázó Vulkan méltán rászolgál az »Erdélyi Kalauz« jelzőjére, mely mint »Erdély Rigi«-jéről emlékezik meg róla. Nagyon hálás egyesületi kirándulást lehetne ide vezetni.

A Detonáta csúcsáról leszállva, déli irányban megkerültük az óriási romhalmazt, mely előlről nem látszik, miközben Dávid tagtársunk megtalálta a kitakarításra váró jégbarlangot, mely jelenleg úgy tele van kővel, hogy behatolni lehetetlen. Visszatérve kirándulási helyünkre, búcsút vettünk és gyors léptekben indultunk a Hergen felé, melyet elérve, keletre fordultunk és nemsokára a Zsámina (Ikrek) két gyönyörű alakú és pontosan egyforma magas (1366 m.) csúcsa alá értünk. Innen megint északi irányt véve, felmászunk a »Mloc« kopasz oldalára és a »Zulegatu« és »Lupsenilor« (1275 m.) csúcsok keleti oldalán elhaladva, a »Misernica« alá értünk, mely az előbb említettekkel együtt szebbnél-szebb legyező alakú bazalt kitérőket képez. Minél tovább megyünk, a bazaltszálak mind vastagodva a »Poenitzá«-nál titáni oszlopokban nyerne befeljezést. A »Poenitza«, mely mintegy gyommal benőtt, leégett bazilika fekete tornyaival a mogosi völgyre támaszkodik, csakis ezen oldalról csodálható teljes nagyszerűségében, mivel az északi oldal, valamint az egész sziklacsúcs sűrű bükk és fenyőerdővel van benőve. Tovább haladva, elérjük a Mogos patak legfelső forrását, úgyszintén a mogosi utat, mely a második Citera hegy gerincén felhúzódva, a Poenitzát megkerüli és a harmadik Citera hegyen át Aranyosbányára vezet. 12 órakor a Poenitza alatt vagyunk, szomorúan tapasztalva, hogy felfelé vezető út vagy ösvény nincs. Nem maradt más mód, mint a valamivel lankásabb északi oldalon fagyökörökbe kapaszkodva felmászni, ami egy teljes órát vett igénybe. Így végre sikerült nagy nehezen elérni egy kis tisztáson a magas kőhalomra épített háromszög jelzést, mely egyúttal Alsófehérmegye, illetve az Erdélyi Érchegység legmagasabb pontja is. (1440 m.) A kilátás különben az Aranyos völgyre igen szép. Nyugatra az igazán elragadó Vulkan, távolabb a Bihar. Délre a Szebeni havasok és a Retyezát óriási hófoltjai képezték a láthatárt. Keletre a Tarkó, Tyeja és a Csáklyai-kő, míg közelünkben a Kecskekő. Csornai szírt, a Citerák és távolabb a két Detonáta, mely csak innen és esetleg a Muntvele-Máréról látható, ha igaz, mert bár onnan sokan látni vélik, én magam nem vagyok ezen a véleményen. Ennek az ellenvéleménynek éppen a fentebb említett bazalt hegység az oka, mely keletről és északról teljesen elfedi a Detonátát.

Jó órai ebéidő után a keleti oldalon lejáratot keresve, ahelyett egy fakéregből összerótt kunyhót találtunk, nyilván a háromszögjelzést készítő társaság használta eső ellen, nekünk szerencsére nem volt szükségünk rá. Nagy nehezen cserkedtünk le a déli oldalon, miközben igen szép kövi rózsát szedtünk: nagynehezen a Csornai szírt (1376 m.) oldalán voltunk, ahonnan visszanezve, a Poenitza alakzatában gyönyörködtünk. Továbbmenve, elértük a Magura (1361 m.) oldalán a járt szekér utat, mely bár kerülővel, még most is az egyetlen összekötő kapcsot képezi Nagyenyed és Abrudbánya között. A nagy költséggel épített törvényhatósági út ugyanis a mogosi völgybe leérve, annak első házcsoportjánál megszakad és azon-

túl az 5 részből álló körülbelül 13 kilométer hosszú községen át a »Seorbina« gerincig csak gyalog, vagy lóháton lehet járni. Távesővünkkel körültekintve megpillantottuk tekintélyes távolban mai végecélunk az E. K. E. ponori menedékházának piros fedelét a Tarkó alatt. Délután 3 óra elmúlt már, a vízhiány is mind érezhetőbbé kezdett válni (délelőtt 10 óra óta nem találtunk iható vizet). Ezen nyomós okoknál fogva nem térünk ki a »Kricsmicul« mellett lévő Mluha tőzegláphoz, hanem tovább menve a belőle eredő Ponori búvópatak mellett igyekeztünk gyors léptekkel célunk felé, melyet 8 óra tájban el is értünk. Utközben egy derék ponori csizmadia mester csatlakozott hozzánk, ki a legjobb hírekkel szolgált a holnapi napot illetőleg, azt mondta ugyanis, hogy ő még áprilisban járt lenni a Remetei sziklaszorosban, minden baj nélkül és jó csomó gyopárt is szedett(?) Így hát a legjobb reményekkel és töltött káposztával, (melyet az élelemnek ilyen fajtájáról gondoskodó Dávid tagtársunk jóvoltából élveztünk) eltelve, tértünk nyugovóra az E. K. E. ezen legszebb és legkényelmesebb alkotásában, mely jelenleg telefonnal és még trafikkal is el van látva. Szent István napjára felvirradva elindultunk programunk legnehezebb része, a Remetei sziklaszoros felé. Utunk a Valea Toplitzába vitt, ahol két árva vörös jel is igazolta, hogy jó helyen járunk. Nemsokára elértük a Tyeja kis templomát, valamint az egyesült Gyógy-Mogos patakot, mely valóságos folyóvá növelte a soha be nem fagyó Toplitzá sekély vizét. A szoros közelébe érve már messziről hallatszott a lerohanó víznek bömbölő zúgása. Mindennek dacára folytattuk útunkat, kis idő múlva az első zuhatagban — legalább ami Disselbacher urat illeti. — benne találtuk magunkat. A szorosnak ez a negyede rendes vízállás mellett is elővigyázatot követel, a beomló víztömegek zaja miatt most még a kiabálást nem lehetett érteni, így tehát jelekkel értekezve, egymást támogatva igyekeztünk egyik körül a másikra. Az ilyen úgrándozás turista bot nélkül nagyon nehéz, sőt veszélyes és miután társaságunkban csak egy ilyen bot volt, az előrejutás e vadregényes szoros belsejében igen lassan ment, annál is inkább, mert közben gyönyörködtünk a két sziklaoldal szebb-nél-szebb részleteiben is, melyeket tiszafa és boróka bokrok is változatosabbá tettek. A szoros szűkebb és zordonabb részébe újabb nem kevésbé ravasz dolgot, kezdtünk észlelni, a rendesnél sebesebb víz sodra a természetes szikla mederből a förmelékét és homokot elmosta s így mély gűbbenőket alkotott, ami azt eredményezte, hogy ott ahol a szoros csak 3 méter széles, szinte hónaljig ért a víz, sőt egy következő ilyen gűbbenőben Dávid tagtársunk, mint szabaduszó is szerepelt. Mindezen kellemetlenségeket elfeledtük, amikor megpillantottuk az első szál gyopárt, ami később egész csokrokat alkotva sohasem látott mennyiségben tárult szemünk elé, természetesen többnyire hozzáférhetetlen helyen.

Ez a Remetei szoros természetrajza: ha száraz a nyár könnyebb a bejutás, de csak apró csenevész gyopárt lehet találni, de ha a nyár esős, hideg, akkor érzi magát legjobban és teljes pompájában virít, megközelíteni a szép fehérkő bokrokat azonban ilyenkor is nagyon nehéz és veszélyes. Elhagyva azt a körülbelül 150 méternyi részt, melyen a gyopár tenyé-

szik, elértünk a szoros legszebb részébe, a sziklakapuhoz. Ezt megcsodálva, szárazon szépen kikerültük, hogy utána újból fenék és mélység kutatással egybekötve folytassuk vízi útunkat. Elérve végre az ácslelepet (a rendkívül alkalmas faanyagból házi eszközöket faragnak oláh polgártársaink) ahonnan tovább egy primitív gyalogösvény létezéséről volt tudomásom, megállapodtunk és hatalmas tüzet gyújtva elkezdtük ruháink és vízhatlan (?) háti zsákjaink megszáritását. Az esetet a humorosabb oldaláról fogva fel kedélyes szalonna sültéshez láttunk és a kellemetlen epizódokat nemsokára feledtük. Jó órát töltve e helyen, többé-kevésbé megszáradva tovább mentünk, igaz sok helyt keményen kapaszkodva, hogy az újabb hideg fűrdőktől megkíméljük magunkat. Így, leszámítva egy-két könnyebb zúzóást és a vizet (melyet ily nagy mennyiségben nem láttam, noha már négyszer volt szerencsém a sziklaszoroson átvergődni) elmondhattuk, hogy minden baj nélkül megjártuk a szorost. Ezután a patak mentén haladva 1 óra tájban elértünk a Fehérkövek alá, mellyel szemben a Pilis szagatott taraja ereszkedik le merészen. Innen a legnagyobb melegben 3 órai fárasztó mászás után Remete községen keresztül haladva, elértük a reggel elhagyott törvényhatósági utat, melyen a Pilis előrenyúló lábát megkerülve 5 órakor megérkeztünk az E. K. E. pilisi menedékházhoz. Itt azonban az útkapáró felesége azzal a kellemetlen hírrel fogadott, hogy az egész menházat lefoglalta telefonon egy 18 tagú enyedi társaság, de azért a saját lakásába valahogy szűken elhelyez. Addig is azonban a míg a jelzett társaság megérkezik, birtokunkba vettük a szobát, ahol megpihenve később felsétáltunk a Pilis fűves tetejére. A lenyugvó nap sugarai bearanyozták a Mokros völgyét, távolabb tisztán kivehető volt a halárhegység, délre közelben a Csákyakő, Tarkó, Poenitza, Skerisora, Székelykő, a legszebb körképet nyújtották, csupán házuk felett volt borús az ég. Mégis a legnagyobb figyelemmel az »Oskola erdő« tájékát néztük, onnan kellett volna jönni az enyedi társaságnak. Nem látva senkit sem, reménykedve ereszkedtünk le a menedékházhoz, hol nyugodtan kezdtünk berendezkedni a jól megérdemelt nyugalomra, midőn egyszerre vidám kacagás és járma verte föl a csendet. Megérkezett a felerészben lányokból és gyermekekből álló társaság. Lázár koll. rektor vezetése alatt déli egy órakor indultak Enyedről és teljesen gyalog tették meg a hosszú utat anélkül, hogy a legkisebb fáradtságot érzeltük volna rajtuk. Természetesen a mi részünkön nyugalomról szó sem volt és hirtelen elhatározással egy éppen alkalmasan idekerült üres oláhszekérre kapva nemsokára holdvilág és pimaszó mellett dőcögtünk Enved felé. Felcsillámlott a közel s távoli városok villanyfénye fényesen kiválva közülök a fővisi pályaudvar, melynek lámpáit külön meg lehetett számlálni. A legkellemesebb éjszakai utazásban volt részünk, igaz, hogy az Oskola-erdő végzetlen hosszúnak tetszett. Mégis 2 órára jóval a vonat indulása előtt Nagyenyeden voltunk. E közben teljesen beborult az ég és alig indult el vonatunk, megereedtek az ég esatornáit, négy napi pihenés után. De ez a négy nap nekünk teljesen elegendő volt arra, hogy kitzűzött programunkat végrehajtsuk, teljes sikerű kirándulásunkat, mert meg volt a három legfőbb kellék, a jókedv, kitartás és szép idő.

A marosszentgyörgyi fürdőről.

B. H.

Ismét egy új fürdő Erdélyben! Sőt a Székelyföldön! Hisz eddig is igen sok volt. Nem tudtak megélni egymástól. A leg-híresebbek, a leglátogatottabbak egyikéről, a tönkrement és le-égett Tusnádról most jelentették ki, hogy az idén nem lesz hivatalos szezon. A világ egyik legesodásabb fürdőhelye, Bálványosfürdő, tavaly bukott meg.

Nem a fürdőhely igen sok, hanem igen kevés az igazán ok- és célszerűen, körültekintő gazdálkodással és hozzáértéssel vezetett fürdő. Még a tőke nem a legelső tényező. Egyszerű, szerény kis fürdő virágozhat és lendülhet a maga arányai szerint, míg fényes berendezésű fürdőhelyek stagnálnak, sőt tönkremennek. Ott van a kis Zajzon, mely a hatalmas Brassó város tulajdonában teljesen veszni indult, míg egy életrevaló, cre-lyes és okos esárgó asszony eszközökkel pár év alatt hatalmasan fellendítette és ezzel nagy nemzetgazdasági értéket mentett meg.

Ha valamely igazán értékes fürdő nem élhet meg, ennek rendszerint a tulajdonos élehetlensége az oka és csak másod-sorban a tőkehiány, a primitívség, a hozzáérhetlenség, az orvosok és a közönség közönye s a többi bajok, melyeket any-nyiszor hallunk felpanaszolni erdélyi fürdőink tárgyalásánál.

A marosszentgyörgyi fürdő nyugodt bizalommal tekint-het a biztos fejlődés elé. Egy erdélyi város jellegéhez mint-egy hozzátartozik, hogy közvetlen környékén valamelyes ás-ványos fürdő legyen. A székely metropolisznak, az amerikai rohamossággal haladó és fejlődő Marosvásárhelynek is meg van immár a maga környékbeli nyári fürdője, mint Brassó-nak Zajzon, Nagyszébennek Vízakna, Udvarhelynek Szejke, Csíkszeredának Zsögöd, Tordának a sósfürdő, Sepsiszent-györgynek a Sűgás, Szamosújvárnak Kérő, Désnek Désakna, stb. stb. Csak Kolozsvárnak, a büszke kincsesnek kell beérni a Nádasfürdőnek nevezett pocsolyával.

Marosvásárhelytől Marosszentgyörgyig egy séta. De a ma-rosvásárhelyi úri ember nem szeret és nem szokott még sé-tálni. Hát mondjuk: néhány pernyi autózás, vagy negyed-órai kocsikázás. S minthogy a fürdőtelep csak néhány lépés-nyire van a székely körvasút vonalától, lehetetlen elképzelni, hogy a MÁV. ne létesítsen megállóhelyet a fürdő lövében levő órháznál. S akkor az ember a marosvásárhelyi felső állo-másnál beszáll a vasúti kocsii hátulsó ajtaján s mikorára vé-gigmegy a kocsin, az első ajtón már kiszállhat – a maros-szentgyörgyi fürdőnél.

Igy aztán a fürdő csakhamar kedvelt kiránduló helye is lesz a székely főváros lakóinak, akik különben nem igen válogathatnak a közeli túrista-pontokban. Az ember megfürdik a kirándulás kedvéért és kirándul a fürdés kedvéért. Mindkettő pedig igen kellemes és hasznos dolog — sokkal inkább, mint a kávéház és a korecsma.

Azonban vendéglőre is van szükség. Mert a kirándulás is és a fürdés is étvágyat csinál. Most vendéglőt és szállót épített a böles fürdőtulajdonos. De nem ám »kursalont«. Hanem a zseniális Vigand, aki Attilának udvari építőmestere lehetett volna, tervezett neki egy műremeket, egy székely faházat, mely mintha ott a talajból nőtt volna ki és éppen olyan ízléses, mint amilyen praktikus és amilyen olcsó. A mi erdélyi fürdőink az ő pár heti szezonjukkal nem bírják meg a kaszárnya- vagy szecesszió-sámfára húzott drága építkezéseket.

Maroszentgyörgy egyelőre a kirándulóké. De ezekből már jó számot bír kielégíteni. Szinte hihetetlen, hogy tavaly nyáron egy nap alatt majdnem ezer ember fürdött meg ott. Állandóan künn lakni még csak kevés embernek lehet és nagyon szerény igényűnek. (Mint az első törzsvendég, Fontári zeneművész, a vásárhelyi zenésziskola zseniális tanára, aki családjával együtt évek óta ott tölti a nyarat idilli boldogságban.) De mintha előre látnám az időt, hogy minden előkelő vásárhelyi családnak osztályjellegéhez fog tartozni, hogy nyaralója legyen Maroszentgyörgyön. Az odavezető országút lanes széle is előnyösen kínálkozik hosszú villasor emelkedésére.

A maroszentgyörgyi fürdő tulajdonosa székely ember. Okosan haladó tanító. De nem azon töri a fejét, hogy a magyar nemzet boldogulása okvetetlenül megköveteli a vallástantárgynak az iskolából való kiküszölését, hanem tíz hónapig hasznos ismeretekre, hazafiságra és istenfélelemre oktatja nagy buzgalommal és sikerrel a maroszentgyörgyi székely csemetéket s hogy a vakációban se lopja a napot, mintaszerűen gazdálkodik szerény öröklött birtokán és megfürösztli a vásárhelyieket, hogy tiszták, egészségesek és üdék legyenek. (És teszi ezt a maga erejéből, nem országos adománygyűjtésből.)

Reklám nem kell neki. Tudja, hogy a nem szolid reklám csak árt egy fejlődésre képes szolid vállalatnak. Neki csak annyi közönség kell, amennyit tisztességesen ki is tud elégténi. És csak annyit ígér, amennyinél valamivel többet nyújthat. En nem akartam időelőtti reklámot csinálni neki, csak vázlatosan ismertetni bölesőjében egy nagy jövőre kivett székely fürdőt. És e célból idéznem kell a Székelyföld lelkes apostolának és tudós kutatójának, a legilletékesebb erdélyi balneológusnak, dr. Hankó Vilmos barátomnak még 1900-ban kelt szakvéleményét:

»A Csete György úr birtokán felbuzogó ásványvíz-forrás az elemzés tanúsága szerint a ritkábban előforduló hideg sós-kénes ásványvizek közé tartozik. Mint ilyen, a legnagyobb mértékben méltó az orvosok figyelmére. A vízben a víz karakterét megadó konyhasón és kénhidrogéneken kívül a jelentékeny mennyiségben előforduló natrium-karbonat és vaskarbonat a lényeges alkotórészek.

A forrás vize leginkább a szobránci főforrás vizével, meg a hírneves lostorfi (Svájc) Untere Quelle vizével hasonlítható össze. Ez utóbbiban azonban jóval kevesebb a kén-hidrogén s csak félannyi (3.0200 gr.) a konyhasó-tartalom, mint a marosszentgyörgyi vízben. A marosszentgyörgyi ásványvíz kémiai összetételéből következőleg, kitűnő szolgálatot fog tenni a csúzos bántalmak, a köszvény, a skrofula, a lábfekélyek, a bőrbetegségek, a fémmérgezés eseteiben. Melegen (melegfürdő képpen) alkalmazva gyógyító hatása még fokozódik. Belélekelve a víz gőze hathatós gyógyszere lesz a gégehurutnak és idült rekedtségnek.»

Az 1912. május 2-a óta a mélyfúrat nyílásából előtörő meleg víz javalva van a következő bajoknál: idült csúz, köszvény, izzadmányok (izületi, mell- és hasürbeli izzadmányok) felszívódásának elősegítésére, idegszabák, izomesúz, izületi merevségek, görvélykór, általános testi gyengeség. Ivásra erős hígításban: gyomor- és bélbajoknál s aranyévrnél, légesóhurutnál, skrofulánál és vérszegénységnél.

Az E. K. E. Torda-Aranyos vármegyei osztályának választmányi ülése. Március hó 3-án délután az Erdélyi Kárpát Egyeülslet Torda-Aranyos vármegyei osztálya a kir. törvénszék elnöki helyiségében dr. Balás Elemér kir. törvénszéki elnök E. K. E. osztályelnök vezetésével választmányi ülést tartott, amelyen az osztálynak úgy hölgy-, mint férfitagjai igen nagy számban jelentek meg. Az einöki üdvözlés után több fontos elnöki előterjesztést vett tudomásúl a választmány. Ezek között kiemelendő, hogy a tordai E. K. E. osztálynak immár 78 tagja van. Az E. K. E. kolozsvári központja, továbbá Dr. Szádeczky Lajos alelnök megleghangú táviratokkal üdvözlötték az osztályt megalakulása alkalmából.

Azután több igen fontos, az osztály munkaprogrammjára és életműködésére vonatkozó ügyben hozott határozatot s néhány igen életrevaló indítványt tárgyalt a választmány. Ezek közül felemlítjük a következőket:

Az osztály tervbe vette egy nagyszabású felolvasó-estély rendezését.

Dr. Szádeczky Lajos kolozsvári egyetemi tanár, központi ügyvezetőalelnök fog előadást tartani a Kaukázusról és ezzel kapcsolatban a székelyek eredetéről. Májer Gyuláné (költői álneven Baári Elemér) ismert kitűnő költeményeit olvassa fel. Vikár Béla felolvas Georgiáról s felolvasását velített képek fogják kísérrni. Az estély minél szebb sikere érdekében az osztály választmánya lelkes buzgalmat fejt ki.

Elhatározta a választmány, hogy a központot megkeresi az iránt, hogy egy pár éven át az osztály tagjainak tagdíjait engedje át az osztály részére az anyagi megerősödése végett. Kimondta továbbá, hogy Erdély nagyobb vasúti állomásain és elágazó pontjain Torda-Aranyos vármegye látnivalóira reklámtáblák felállításával fogja felhívni a közfigyelmet, az aranyosgyéresi állomásnál pedig egy nagyobb táblát állít. A Pap Domokos tanár által írt és a Székely Társaság által kiadott tordai kalauzt a tordai kereskedésekben árúsíttatni fogja, ezenkívül az iskolai kirándulások előmozdítása érdekében a Torda-hasadékot

ábrázoló képeslapokkal keresi fel az iskolák igazgatóságát és közli velük az osztály megalakulását és felajánlja támogatását. A vármegye szépségeinek minél nagyobb kultiválása érdekében reklámbélyegeket készített és azokkal a kereskedőket, iparosokat, nagyobb levelezésű magáncégeket és irodákat ellátja. Egy bizottságot küldött ki, ú. n. pedagógiai filmgyár ügyének tanulmányozása, illetve e téren az osztály által teljesítendő működés előkészítése végett, miután a vállalat működését (a vármegyebeli természetbeni szépségeknek iskolák részére való mozgófényképfelvételi) a Torda Aranyos vármegye turista-sági megismertetése s idegenforgalmunk emelése szempontjából igen üdvösnék véli. Elhatározta, hogy az osztály anyagi erejének gyarapítása céljából segélyadományok iránt megkeresi a vármegyét, a várost, a tordatopánfalvi vasúttársaságot, a pénzintézeteket, iparvállalatokat, gyárakat, stbbi.

A gyűlés este 8 órakor elnök lelkes megéljenzésével végződött.

„Az ismeretlen Erdély“ címen két alföldi, békésmegyei virágzó községben ritka érdekességű és nemzetgazdaságilag felette tanulságos előadást tartott Dr. Gaál István kolozsvári egyetemi m.-tanár, a kiváló szak-képzettségű geológus. Békésszarvason március hó 29-én, Kondoroson pedig április hó 14-én ment végbe páratlanul lelkes érdeklődés mellett az ottani kulturális vezető emberek előkészítése mellett a valóságos kultúrünnepelet jelentő Uránia est. Mindkét községben a szarvasi Szabad Lyceum fáradhatlan tevékenységű, nemes kultúr-buzgalmú elnöke, Kecsmárik Endre képzői tanár vállalta magára az urániaelőadás rendezését. Békésszarvason a főgimnázium hatalmas méretű tornacsarnokában, Kondoroson pedig az országos nevezetességű kondorosi csárda renovált nagytermében volt az előadás. Dr. Gaál lebilincselően élvezetes, könnyen érthető előadásban ismertette az erdélyi hegyvidék pazar természeti

szépségeit s részben kiaknázatlan bányakincseit. Ismertette rövidesen a hegyképződés lényegét is és nagy érdeklődés, feszült figyelem közepett szólt az erdélyi Mezőség gázforrásairól. Egy földgáztartalmú szarvasi ártézikút tanulmányozása alkalmat adott neki arra is, hogy az alföldi földgázkutatásokra is kitérjen, melyről eddig vajmi keveset hallottak a hallgatók. Az előadást nagyon élénkítették a szebbnél-szebb vetített képek, melyek Erdély turisztikai remekeit tárták a nézők elé. Dr. Gaál István tanulságos, lelkes előadása kapcsán az E. K. E. nemes célú munkásságára is felhívta a közönség figyelmét, ismertetve az „Erdély“ c. folyóirat honismertető jelentőségét. Dr. Gaál István lelkes buzdítása nem maradt hatástalan, mert úgy a békésszarvasi, mint a kondorosi intelligencia több neves tagja fejezte ki ama óhaját, hogy az egyesületet s az „Erdély“ című tartalmas folyóiratot teljes buzgalommal óhajtja támogatni tagsági belépés és előfizetés által. Dr. Gaál István fényes sikerű kultúr-munkásságáért mindkét községben hálás köszönetet mondtak.

Az E. K. E. választmányi ülése.
Április hó 7-én az E. K. E. igen élénk érdeklődés mellett rendes havi választmányi ülést tartott. Az ülésen jelen voltak: dr. Deák Albert, dr. Gámán József, Ince Gerő, gr. Lázár István, br. Mannsberg Sándor, Melitskó Frigyes, Merza Gyula, Madari Zoltán, Orosz Endre, Puskás Béla, Pálffy Ernő, Papp Kristóf, Regius Arthur, dr. Ruzitska Béla, dr. Szádeczky Lajos, köpeczi Sebestyén József, Sárdy Lőrinc, Tanács József és M. Kovács Géza főtítká. Elnökölt: gróf Lázár István elnök; jegyzett: köpeczi Sebestyén József; előadott: M. Kovács Géza főtítká. Elnök üdvözölve a megjelent tagokat megnyitotta az ülést és bejelentette, hogy dr. Jékey Dániel táblabíró és dr. Szádeczky Béla könyvtárőr az ülésről való elmaradásukat kimentették. Ezután főtítká tette meg részletes jelentését az egyesület egy havi éle-

téről és a titkári iroda munkálkodásáról. A jelentést jóváhagyólag vették tudomásul a főpénztáros által előterjesztett március havi pénztárforgalommal együtt. A pénztári jelentés szerint a február havi áthozatallal együtt az összes bevétel 1206 K 58 fillér volt. Kiadások teljesítése után április hónapra átvittek 512 K 15 fillért. A tárgysorozat rendjén foglalkozott a választmány az iskolai kirándulások ügyével és határozatilag kimondották, hogy mozgalmat indítanak egy diákturista-szálló létesítése iránt. Tárgyalás alá került az újonnan kiadandó Erdélyi Úti Kalauznak ügye, majd pedig az Erdély folyóiratnak kiállítása. Örömmel vette tudomásul a választmány, hogy magyar-nagyzsombori Sombory László egy vetőhálót, Mátyás Ferenc bánffyhuynyadi nagybirtokos gróf Lázár István közvetítésével egy 1697-beli festett bokályt, dr. Szádeczky Lajos pedig egy kalotaszegi mellrevalót ajándékozott a múzeumnak. A választmány az ajándékozóknak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Több kisebb ügy letárgyalása után felvettek még tizen-

három új tagot. Az ülés este fél 7 órakor véget ért.

Hazafias kérés tagtársainkhoz. Ma hazánkban külföldi gyűjtő alig van forgalomban. A magyar gyűjtő-iparnak csak dicséretére válik, hogy nemcsak ki tudta szorítani a külföldi gyűjtőket, de versenyezni is tud egymás között. Kétségtelen az, hogy az E. K. E. gyűjtő, melyet az *Unió* magyar általános gyufagyár rt. hozott forgalomba, egyike a legjobbakkal és leggazdaságosabbakkal.

A cég, mely tiszta magyar gyártmányt hoz a budafoki gyárból forgalomba, a gyűjtők eladási árából 5%-ot ad egyesületünk kulturális jótékony céljaira. *A hazafias gyár 12 év alatt egyesületünk pénztárába 7444 K-át szállított be.* Sajnos, e szép jövedelem az utóbbi időben a lanyha érdeklődés miatt csökkenőben van, pedig ha t. tagtársaink mindig E. K. E. gyűjtőt követelnének, jövedelmünk fokozódnék és hamarabb megvalósíthatnók céljainkat. — Tisztelettel felhívjuk t. tagtársaink figyelmét az E. K. E. gyűjtőre. Kolozsvár, 1914 január hó 1-én. Hazafias üdvözléssel: Gróf Lázár István elnök, M. Kovács Géza főtitkár.

KÖZLEKEDÉSI HÍREK

A nyári menetrend. A magyar királyi államvasutak vonalain és az általuk kezelt magánvasúton folyó évi május hó 1-én a nyári menetrend lép életbe, mely a jelenleg érvényben lévő téli menetrenddel szemben a következő lényegesebb változásokat tartalmazza:

A budapest—predeáli vonalon az 501. sz. gyorsvonat Apahida állomáson máj. 15-től szept. 15-ig nem áll meg; az 502. sz. gyorsvonat Kolozs—Kolozskarán máj. 15-től szeptember 15-ig, az 505. és 506. sz. gyorsvonat Sztánán a nyári menetrend egész tartama alatt feltételesen megáll. A Szolnoktól—Budapest keleti p. udvarig minden vasárnap és kettős ünnep

második napján közlekedő 511/a. sz. v. megszűnik.

A székelykocsárd—mádéfalva—brassói vonalon Marosvásárhely—Szászrégen között egy új személynaszállító vonatpár helyeztetik forgalomba, mely Marosvásárhelyről éjjel 11 óra 1 perckor indul, illetve Marosvásárhelyre reggel 4 óra 50 perckor érkezik. A 8001. és 8004. sz. vonatok Magyaró, Déda, Ratosnya, Bánffyháza, Gödemesterháza, Gyergyóvárhegy és Szárhegy állomásokon megállanak.

A torda—abrudbányai vonalon a 8912. sz. vonat Tordáról reggel 6 óra 33 perc helyett d. 8 óra 55 perckor fog indulni s így ott felöleli az

az 502—7914. sz. vonatok csatlakozását Budapest felől.

A *székelykocsárd — marosujvári* vonalon a 8223. sz. vonatok a nyári menetrend tartamára ismét forgalomba helyeztetnek.

A *küküllőszög — parajdi* vonalon a 8302. és 3313. számú idényvonatok Dicsőszentmárton — Parajd között június 1-től szeptember 15-ig ismét forgalomba helyeztetnek.

A *kiskapus nagyszebeni* vonalon Nagyszeben — Vizakna között a 8413 — 8414, 8415 — 8416, 8417 — 8418 sz. vonatok naponta, a 8419 — 8420. sz. vonatok pedig szombaton, vasár- és ünnepnapokon máj. 15-től szeptember 15-ig ismét forgalomba helyeztetnek. A 4814. sz. vonat Vizakna fürdőtől d. e. 10 óra 50 perc helyett már d. e. 9 óra 37 perckor, a 8418 sz. vonat pedig este 7 óra 41 perc helyet már este 6 óra 41 perckor indul.

A *brassó — zernesti* vonalon a 8617. és 8618. sz. idényvonatok június 1-től augusztus 31-ig vasár- és ünnepnapokon ismét forgalomba helyeztetnek.

A *nagyszeben — fogaras — brassói* vonalon az 5911. sz. vonat Brassóból d. u. 1 óra 5 perc helyett csak d. u. 1 ó. 59 perckor indul, Brassóban tehát csatlakozást kap az 501. és 502. sz. gyorsvonattól Predeal és Budapest felől.

A *budapest keleti pályaudvar arad — tövisi* vonalon a 612. sz. vonat Budapest keleti pályaudvarról az iskolás gyermekek érdekében d. u.

óra 20 perc helyett csak 1 óra 35 perckor indul, Békéscsabára mindamellet csak 3 perccel érkeznek későbbben, mint most (este 7 óra 9 perc helyett este 7 óra 12 perckor). Békéscsabától tovább megmarad a jelenlegi menetrend Déváról Piskire egy új vonat helyzetetik forgalomba, indul Déváról d. u. 12 óra 22 perckor, érkezik Piskire d. u. 12 óra 40 perckor.

A *segesvár — szentágota — nagyszebeni* vonalon egy új vonattörzs helyeztetik forgalomba, mely Segesvárról d. e. 10 óra 6 perckor indul és Nagyszebenbe este 7 órakor érkezik, ellenirányban pedig Nagyszebenből reggel 3 óra 40 perckor indul és Segesvárra d. u. 12 ó. 25 perckor érkezik. A 9012/9021. számú vonat Segesvárról reggel 5 óra 34 perc helyet már éjjel 3 óra 57 perckor indul és Nagyszebenbe d. u. 2 óra 36 perc helyett már d. u. 12 óra 55 perckor érkezik; a 9016 (új 9018) sz. vonat Segesvárról d. u. 1 óra 19 perc helyett csak 2 óra 41 perckor indul, Szentágota — Vásártérre pedig este 6 óra helyett csak este 7 óra 15 perckor érkezik. Ezzel kapcsolatosan a hortobágyfalva — vurpodi szárnyvonalon a 9114. sz. vonat mintegy 80 perccel korábbra fektetetik

A *budapesti — fiumei* vonalon a gyorsvonatok menettartama megrövidül, az 1001. sz. vonalnál 45, az 1003-asnál 15, az 1005-nél 79, az 1002-esnél 37, az 1006-osnál 65 perccel.

